

International Federation of Library Associations and Institutions

Manifest IFLA / UNESCO o školských knižniciach

© **Copyright:** International Federation of Library Associations and Institutions, 1999
Povolenie IFLA pre: Spolok slovenských knihovníkov – Slovak Librarians Association
Preklad: Ing. Silvia Stasselová, 2008
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Školská knižnica poskytuje informácie a poznatky, ktoré sú základom pre úspešné fungovanie v dnešnej informačnej a vedomostnej spoločnosti. Školská knižnica vybavuje študentov zručnosťami pre celoživotné vzdelávanie, rozvíja predstavivosť žiakov a umožňuje im zaradiť sa do života a žiť ako zodpovední občania.

Poslanie školskej knižnice

Školská knižnica poskytuje vzdelávacie služby, knihy a zdroje, ktoré umožňujú všetkým členom školskej komunity osvojiť si kritické myslenie a stať sa efektívnymi používateľmi informácií, vo všetkých formátoch a na všetkých médiách. Školské knižnice sú súčasťou širšej knižničnej a informačnej siete, v súlade s princípmi Manifestu UNESCO o verejných knižniciach.

Personál knižnice podporuje využívanie kníh a iných informačných zdrojov, v škále od beletrie až po faktografickú literatúru, od tlačenej po elektronickú formu, z miestnych aj vzdialených zdrojov. Materiály dopĺňajú a obohacujú učebnice, výukové materiály a metodické podklady pre pedagógov.

Ukázalo sa, že keď knihovníci a učitelia spolupracujú, žiaci dosahujú vyššiu úroveň gramotnosti, čítania, učenia, riešenia problémov a schopností pracovať s informačnými a komunikačnými technológiami.

Služby školskej knižnice musia byť poskytované rovnako všetkým členom školskej komunity bez ohľadu na vek, rasu, pohlavie, náboženstvo, národnosť, jazyk, profesionálny alebo sociálny status. Špeciálne služby a materiály musia byť poskytnuté tým, ktorí nie sú schopní využívať tradičné knižničné služby a materiály.

Prístup k službám a fondom by mal byť založený na Všeobecnej deklarácii ľudských práv a slobôd Organizácie spojených národov a nemal by sa podriaďovať žiadnym ideologickým, politickým alebo náboženským cenzúram, alebo komerčným tlakom.

Financovanie, legislatíva a siete

Školská knižnica je nevyhnutnou pre všetky dlhodobé stratégie z oblasti gramotnosti, vzdelávania, poskytovania informácií a ekonomického, sociálneho a kultúrneho rozvoja. Miestne, regionálne a národné authority sú zodpovedné za podporovanie školských knižníc špeciálnymi právnymi predpismi a stratégiou. Školské knižnice musia mať zabezpečené primerané a nepretržité financovanie odborného personálu, materiálov, technológie a vybavenia. Služby školských knižníc musia byť bezplatné.

Školská knižnica je dôležitým partnerom v miestnej, regionálnej a národnej knižničnej a informačnej sieti.

V tých prípadoch, kedy školská knižnica zdieľa vybavenie a / alebo zdroje s ďalším typom knižnice, napríklad s verejnou knižnicou, špecifické ciele školskej knižnice musia byť zachované a udržiavané.

Ciele školskej knižnice

Školská knižnica tvorí integrálnu súčasť vzdelávacieho procesu.

Kľúčové služby školskej knižnice sú nevyhnutné pre rozvoj gramotnosti, informačnej gramotnosti, vzdelávania, učenia a kultúry:

- podporovať a pozdvihovať vzdelávacie ciele tak, ako sú stanovené v poslaní škôl a v ich školských osnovách;
- u žiakov rozvíjať a udržiavať čitateľské návyky a potešenie z čítania a učenia a používania knižníc po celý život;
- ponúkať príležitosti na získavanie skúseností vo vytváraní a využívaní informácií pri získavaní vedomostí, porozumenia, predstavivosti a zábavy;
- podporovať všetkých žiakov pri nadobúdaní a precvičovaní schopností hodnotiť a používať informácie bez ohľadu na formu, formát alebo médium, vrátane citu pre spôsob komunikácie v rámci komunity;
- poskytovať prístup k miestnym, regionálnym, národným a globálnym zdrojom a príležitostiam, ktoré sprostredkujú žiakom rozmanité myšlienky, skúsenosti a názory;
- organizovať aktivity, ktoré podporujú kultúrne a sociálne povedomie a cítenie;
- spolupracovať so žiakmi, učiteľmi, administrátormi škôl a s rodičmi, v snahe naplniť poslanie školy;
- dokazovať, že intelektuálna sloboda a prístup k informáciám sú základom pre efektívne a zodpovedné občianstvo a účasť na demokracii;
- propagovať čítanie, zdroje a služby školskej knižnice pred celou školskou komunitou, aj mimo nej.

Školská knižnica plní tieto funkcie rozvojom stratégií a služieb, výberom a získavaním zdrojov, poskytovaním fyzického a intelektuálneho prístupu k vhodným zdrojom informácií, poskytovaním výukových materiálov a zamestnávaním odborného personálu.

Personál

Školský knihovník je profesionálne kvalifikovaný člen personálu školy, zodpovedný za plánovanie a riadenie školskej knižnice s podporou primeraného množstva personálu v rámci možností, ktorý spolupracuje so všetkými členmi školskej komunity, s verejnou knižnicou a s ostatnými inštitúciami.

Postavenie školských knihovníkov sa líši vo vzťahu k rozpočtu, školským osnovám a metodike vyučovania škôl, v závislosti od národných legislatívnych a finančných rámcov. V rámci špecifických kontextov existujú všeobecné oblasti poznania, ktoré sú rozhodujúce, ak sú školskí knihovníci schopní rozvíjať a poskytovať efektívne služby školskej knižnice: zdroje, knižnicu, informačný manažment a vzdelávanie.

V prostredí s prudkým nárastom informačných sietí musia byť školskí knihovníci kompetentní v plánovaní a školení rôznych zručností vo vyhľadávaní informácií pre učiteľov aj študentov. Preto sa musia nepretržite odborne vzdelávať a rozvíjať.

Prevádzka a riadenie

Na zabezpečenie efektívnej a zodpovedajúcej prevádzky:

- musí byť formulovaná stratégia služieb školských knižníc s definovanými cieľmi, prioritami a službami vo vzťahu k školským osnovám;
- školská knižnica musí byť organizovaná a udržiavaná v súlade s odbornými zásadami;
- služby musia byť prístupné všetkým členom školskej komunity a musia byť poskytované v rámci miestnej komunity;
- musí byť podporovaná spoluprácou s učiteľmi, vedením a administrátormi školy, rodičmi, ostatnými knihovníkmi a informačnými pracovníkmi a komunitnými skupinami.

Uplatnenie Manifestu

Vlády, prostredníctvom svojich ministerstiev zodpovedných za vzdelávanie, sú vyzývané, aby rozvíjali stratégie, postupy a plány, ktorými sa uplatnia princípy tohto Manifestu. Plány by mali zahŕňať zavádzanie Manifestu do programov základného a ďalšieho vzdelávania knihovníkov a učiteľov.